

Странностите на Хенри Кавендиш

Хенри Кавендиш е потомък на едно от най-богатите и влиятелни за времето си семейства в Англия – факт, който го освобождава от житейските грижи по прехрана и т. н. и му дава възможност да се отдаде изцяло на научните си занимания. Вероятно това е една от причините и да не публикува по-голямата част от резултатите си (по-специално по физика, защото той е известен и като химик), задоволявайки се с удоволствието от процеса на получаването им. Неговото отношение към парите се илюстрира най-добре от факта, че когато неговият банкер му съобщава, че в сметката му са се натрупали около 80 000 лири и, че е добре да помисли дали да не инвестира някъде част от тях, Кавендиш се ядосал, че го занимават с подобни “глупости”, казал на банкера, че именно негова работа е да съобразява какво трябва да се прави с парите и, че ако продължава да го безпокои по този въпрос, ще ги вложи в друга банка.

По всяко време Кавендиш имал само един костюм и чак след износването му купувал друг, обезателно старомоден. По отношение на храната също бил непретенциозен – менюто му къщи почти винаги се състояло от сготвена овнешка плешка. Когато веднъж преди посещение на приятели икономът му го запитал какво да приготвят, получил отговор “Овнешка плешка.”. На забележката, че това едва ли би било достатъчно, отговорът бил “Тогава пригответе две.”

В края на 60-те години на 18. век под влияние на книгата на Пристли *История на електричеството* вниманието на Кавендиш се пренасочва от химията към физиката. През 1771 г. той публикува теоретичен модел на електричеството, основан на представата, че то е флуид. Тази му работа остава незабелязана и той, въпреки че продължава заниманията си в новата проблематика, не публикува нищо. Едва след смъртта му анализът на неговите записки показва, че той е получил редица резултати, преоткривани по-късно от следващите поколения физици и затова приписвани на техните представители (в частност това се отнася и до закона на Ом). Използвайки две концентрични метални сфери, външната от които заредена, той успява да повиши до 1 % точността, с която е проверен законът на Кулон.

Трудностите, преодолени от Кавендиш при измерване с помощта на торзионни везни на плътността на Земята, а оттам и на гравитационната константа, се илюстрират най-добре от следния цитат от книгата на Джон Пойнтинг *Земята*:

“Представете си везни, които са достатъчно големи, за да може на едното им блюдо да се побере цялото население на британските острови и, че всички с изключение на едно момченце са на блюдото и везната е уравновесена. Нарастването на теглото, което е трябвало да бъде измерено, е еквивалентно на измерване увеличението, което се получава, когато и това момченце стъпи на блюдото. А точността на измерването е такава, че позволява да се установи дали момченцето е събуло една от обувките си преди да се качи на везната.”